הכל מעריכין. ערך כתוב בפרשה [ג]. (נדר דמי עלי ושמים אותו כעבד הנמכר בשוק): **מעריכין.** אם אמר על אחד ערך פלוני עלי נותן ערך אותו פלוני כפי שניו שהערך ניתן לפי הסנים הכתוב בפ' ערכין ואחר שנות הערכים הולכים: **נערכים.** אם אמר ערכי עלי או אם אמר אחר עליו ערך פלוני עלי: **נודרין.** דמי פלוני עלי [ג]: **נידרין.** דמי עלי או אם אמר אחר עליו דמי פלוני עלי: **נשים ועבדים.** ומשלמין לאחר זמן כשנתגרשה האשה או נשתחרר העבד: **וטומטום ואנדרוגינוס נודרין ונידרים.** שהרי יש להם דמים: **מעריכין.** את אחרים אם אמרו ערך פלוני עלי נותנין ערך אותו פלוני: **אבל לא נערכין.** אם אמר ערכי עלי או אם אמר אחר עליהם ערך פלוני עלי לא אמר כלום שאין להם ערך שזכר ונקבה לאמורין בפרשה: **גמ'** **מופלא שמוך לשים.** בן י"ג שנה ויום אחד שהוא שמוך לשים ואינו שים [ד] **עד שיביא שתי שערות.** ומופלא קרי ליה על שם שהוקדן אותו אם יודע להפלות ולפרש לשם מי נדר ולשם הקדיש כדקתני בפ' יוצא דופן במסכת נדה (דף מה.): **נערכין לאתויי מאי.** כלומר הכל דקאי נמי מנערכין דלכולה מתני' קאי הכל [ה] **להנערכין לאתויי מאי: נדר בערך** [ו] **וכו'.** (נפשות משמע) שיתקע ערכין לדמים ומנוול ומוכה שאין שוין בדמים ונודרין את אחרים אבל לא נידרין לשון בדמים: **נפשות.** משמע כל שהוא נפש [ז]: כולהו הכי קתני דמייתי תיובתא הני להו ממתניתין בהדיא: **הני ואחד מפרש.** והוא הדין נמי מני למנקט חד מהכי אלא חד מתרתי תלת נקט. ל"ג להכי נקט הכי משום דפליגי רבנן ור"מ בהאי פירקא (לקמן דף ה.) המעריך פחות מבן חדש יודע שאין ערך נותן דמיו אלא שאין ערך לפחות מבן חדש ומגיל ומלמד לשם דמים וחכ"פ לא אמר כלום ולהכי אמרינן [ח] **פרישה** שמעה מינה יתיבי אמתניתין דתרי תלת ואמרינן [ולא] **אתויי מאי.** [כלומר] אי לאיתויי מופלא הא שמענן ליה מהכל דנערכין אלא לא איצטריך הכל לנודר אלא משום הכל דנידרין דהכל משמע אכולה בין אנערכין בין אנודרין בין אגידרין: **[אלא] לאיתויי פחות מבן חדש.** דנידר ואע"ג דקתני לה בהדיא במתניתין תני והדר מפרש (בגמרא) דמהכל מיתי ליה ואי אמרת מאי שנא ג) דמהאי דקאמר תני והדר מפרש [הכי נמי מצי למימר בין אטומטום בין אחרש בין אנדרי תני והדר מפרש] ר"ל אין הכי נמי אלא אגב דבן חדש כתיב באורייתא קא מרבי לפחות מבן חדש אע"ג דאינו נערך ולא מנדר נידר: **הכל טומטין.** קא בעי למידרש השתא כולהו הכל לריבויא: **יורש שומך ומיטר.** שאם הקדיש אביו זכה ומת קודם שפמך עליו יורש שומך על קרבן אביו: [ויורש יכול להמיר קרבן אביו: **קרבנו.** וספך ידו על קרבנו ולא על ראש קרבן אביו: **וליף תחלת הקדש.** דהיינו תמורה דקא משוי לה השתא להא תמורה כהקדש: **מכוף הקדש.** היינו סמיכה דתכף לה שחיטה ומיכלייא הקדש וכי היכי דסמיכה ממעט יורש הכי נמי מתמורה]: **המר יניר.** [המר] רבויא הוא דסגי למימר אם ימיר [וילפי סוף הקדש מתחלת הקדש ילפי סמיכה מתמורה: **קרבנו ולא קרבן עובד כוכבים** בו]. דתלתא קרבנו כתיבי בסמיכה גבי שלמים קרבנו ולא קרבן עובד כוכבים דאין קרבן עובד כוכבים טעון סמיכה קרבנו ולא קרבן חברו דאין אדם סומך על קרבן שאינו שלו קרבנו לרבות כל בעלי קרבן לסמיכה: ג)ולר' יהודה הכי לא לאתויי אשה] **לרבות כל בעלי קרבן לסמיכה.** שאם יש שנים או שלשה חברים בקרבן כולם סומכין עליו:

הכל

מעריכין ונערכין נודרין ונידרין א)כהנים לוים וישראלים **נשים** ב)ועבדים **וטומטום** ג)ואנדרוגינוס נודרין ונידרין ומעריכין אבל לא נערכין שאינו נערך אלא הזכר ודאי ונקבה ודאית ד)חרש שוטה וקטן נידרין ונערכין אבל לא נודרין ולא מעריכין מפני שאין בהם דעת: **גמ'** הכל מעריכין לאתויי מאי לאתויי ה)מופלא סמוך לאיש נערכין לאתויי מאי לאתויי ו)מנוול ומוכה שחין ז)סד"א נדר בערכך כתיב כל ששינו בדמים ישנו בערכין וכל שאינו בדמים אינו בערכין קמ"ל **טומטום** ואנדרוגינוס נודרין ונידרין. שהרי יש להם דמים ומעריכין את אחרים אם אמרו ערך פלוני עלי נותן ערך אותו פלוני אבל אינו נערכין לגבי אחרים שאין להם ערך זכר הוא נערך לגבי אחרים שמתוך שיש להם ערך כאחר: **וחרש שוטה וקטן.** משמע לגבי דמים ולא לגבי ערכין: **מופלא** שמוך לאיש ויום אחד שהוא בן י"ג שנה ויום אחד ואינו שים עד י"ג ויום אחד ומופלא קרי ליה על שם שהוקדן ולפרש לשם מי נדר לשם מי הקדיש ולפרש לשם מי נדר לשם (נדה מה.): **נערכין** ח)לאתויי מאי. לומר הכל דקאי נמי מנערכין דלכולה מתניתין קאי הכל כג) (לאתויי נערכין) לס"ק: **לאתויי** מנוול ומוכה שחין. משמע דקאי נמי אנעדים דמתני' וים להקשות להא מיבעיא לן בפרק השולח (גיטין מב:) עבד שמכרו רבו לקנם מהו שנמא אין לו דמים וי"ל דלהכא בטריפה מירי ות"ת שהורגו יתחייב חומיל ומיתבי בעבדי בעבד הנמכר בשוק ולא קרבן חבירו קרבנו לרבות כל בעלי חובין ט)כל בעלי חוברין ורבי יהודה לרבות י)כל בעלי חוברין לסמיכה לית ליה ואי נמי אית ליה עובד

הכל מעריכין. נמזיר (דף ב.) ונגדלים (דף ב.) הזכיר כיוויים שלא להזכיר אם אמים לנטלה כדאיתא התם ובכאן לא חסר להזכיר שלא היו מזכירין אם אמים על הערכין כ)[ו] ערך כתוב בפרשה כג) נדרים דמי עלי ושמין אותו כעבד הנמכר בשוק: **מעריכין.** אם אמר על אחד ערך פלוני עלי ל)[ז] (או אם אמר ערך אותו פלוני עלי) נותן לפי השנים הכתובים בפרשה [ט] שקלים ולפי שנותיו הולכים: **נערכין.** אם אמר ערכי עלי או אם אמר אחר עליו ערך פלוני עלי: **נשים** ועבדים. משלמין לאחר זמן כשנתגרשה האשה או נשתחרר העבד כן פ"ק מי נמי כגון שנתנו להם ע"מ שתין לרב או לבעל רשות ופשילו תין להם [י] נותנין עליהם מיד כדתניא בתוספתא נשים ועבדים נודרים ונידרים אם יש להם זמנין הוה אם אמר לזו [כותבין] עליהם וגובין למחר זמן ועבד מע"ג דגבי מלות יש לו דין אשה לפי ערך זכר הוא נערך לגבי אחרים שמתוך שיש להם ערך נערך כאשה: **טומטום** ואנדרוגינוס נודרין ונידרין. שהרי יש להם דמים ומעריכין את אחרים אם אמרו ערך פלוני עלי נותן ערך אותו פלוני אבל אינו נערכין לגבי אחרים שאין להם ערך אם אמר אחר עליהם ערך פלוני עלי לא אמר כלום שאין להם דמים ואנדרוגינוס בהדיא קתני להו ואי לאתויי חרש שוטה וקטן בהדיא קתני להו אי לאתויי ג)פחות מבן חודש בהדיא קתני להו ואי לאתויי ז)עובד כוכבים בהדיא קתני להו לעולם לאתויי פחות מבן חודש ותני והדר מפרש ס)הכל סומכין לאתויי מאי י)לאתויי יורש ודלא כרבי יהודה כ)הכל ממירין לאתויי מאי ה)לאתויי יורש ודלא כרבי יהודה פ)דתניא יורש סומך יורש מימר ר' יהודה אומר יורש אינו סומך יורש אינו מימר מאי טעמא דרבי יהודה [1] קרבנו ולא קרבן אביו ויליף תחלת הקדש מסוף הקדש מה סוף הקדש יורש אינו סומך אף תחלת הקדש יורש אינו מימר ורבנן [2] המר ימיר לרבות את היורש ויליפינן סוף הקדש מתחלת הקדש מה תחלת הקדש יורש מימר אף סוף הקדש יורש סומך ורבנן האי קרבנו ולא קרבן חבירו לסמיכה לית ליה ואי נמי אית ליה עובד

הכל מעריכין. נמזיר (דף ב.) ונגדלים (דף ב.) הזכיר כיוויים שלא להזכיר אם אמים לנטלה כדאיתא התם ובכאן לא חסר להזכיר שלא היו מזכירין אם אמים על הערכין כ)[ו] ערך כתוב בפרשה כג) נדרים דמי עלי ושמין אותו כעבד הנמכר בשוק: **מעריכין.** אם אמר על אחד ערך פלוני עלי ל)[ז] (או אם אמר ערך אותו פלוני עלי) נותן לפי השנים הכתובים בפרשה [ט] שקלים ולפי שנותיו הולכים: **נערכין.** אם אמר ערכי עלי או אם אמר אחר עליו ערך פלוני עלי לא אמר כלום שאין להם ערך זכר הוא נערך לגבי אחרים שמתוך שיש להם ערך כאחר: **טומטום** ואנדרוגינוס נודרין ונידרין. שהרי יש להם דמים ומעריכין את אחרים אם אמרו ערך פלוני עלי נותן ערך אותו פלוני אבל אינו נערכין לגבי אחרים שאין להם ערך אם אמר אחר עליהם ערך פלוני עלי לא אמר כלום שאין להם דמים ואנדרוגינוס בהדיא קתני להו ואי לאתויי חרש שוטה וקטן בהדיא קתני להו אי לאתויי ג)פחות מבן חודש בהדיא קתני להו ואי לאתויי ז)עובד כוכבים בהדיא קתני להו לעולם לאתויי פחות מבן חודש ותני והדר מפרש ס)הכל סומכין לאתויי מאי י)לאתויי יורש ודלא כרבי יהודה כ)הכל ממירין לאתויי מאי ה)לאתויי יורש ודלא כרבי יהודה פ)דתניא יורש סומך יורש מימר ר' יהודה אומר יורש אינו סומך יורש אינו מימר מאי טעמא דרבי יהודה [1] קרבנו ולא קרבן אביו ויליף תחלת הקדש מסוף הקדש מה סוף הקדש יורש אינו סומך אף תחלת הקדש יורש אינו מימר ורבנן [2] המר ימיר לרבות את היורש ויליפינן סוף הקדש מתחלת הקדש מה תחלת הקדש יורש מימר אף סוף הקדש יורש סומך ורבנן האי קרבנו ולא קרבן חבירו לסמיכה לית ליה ואי נמי אית ליה עובד

מעריכין ונערכין נודרין ונידרין א)כהנים לוים וישראלים **נשים** ב)ועבדים **טומטום** ג)ואנדרוגינוס נודרין ונידרין ומעריכין אבל לא נערכין שאינו נערך אלא הזכר ודאי ונקבה ודאית ד)חרש שוטה וקטן נידרין ונערכין אבל לא נודרין ולא מעריכין מפני שאין בהם דעת: **גמ'** הכל מעריכין לאתויי מאי לאתויי ה)מופלא סמוך לאיש נערכין לאתויי מאי לאתויי ו)מנוול ומוכה שחין ז)סד"א נדר בערכך כתיב כל ששינו בדמים ישנו בערכין וכל שאינו בדמים אינו בערכין קמ"ל **טומטום** ואנדרוגינוס נודרין ונידרין. שהרי יש להם דמים ומעריכין את אחרים אם אמרו ערך פלוני עלי נותן ערך אותו פלוני אבל אינו נערכין לגבי אחרים שאין להם ערך אם אמר אחר עליהם ערך פלוני עלי לא אמר כלום שאין להם דמים ואנדרוגינוס בהדיא קתני להו ואי לאתויי חרש שוטה וקטן בהדיא קתני להו אי לאתויי ג)פחות מבן חודש בהדיא קתני להו ואי לאתויי ז)עובד כוכבים בהדיא קתני להו לעולם לאתויי פחות מבן חודש ותני והדר מפרש ס)הכל סומכין לאתויי מאי י)לאתויי יורש ודלא כרבי יהודה כ)הכל ממירין לאתויי מאי ה)לאתויי יורש ודלא כרבי יהודה פ)דתניא יורש סומך יורש מימר ר' יהודה אומר יורש אינו סומך יורש אינו מימר מאי טעמא דרבי יהודה [1] קרבנו ולא קרבן אביו ויליף תחלת הקדש מסוף הקדש מה סוף הקדש יורש אינו סומך אף תחלת הקדש יורש אינו מימר ורבנן [2] המר ימיר לרבות את היורש ויליפינן סוף הקדש מתחלת הקדש מה תחלת הקדש יורש מימר אף סוף הקדש יורש סומך ורבנן האי קרבנו ולא קרבן חבירו לסמיכה לית ליה ואי נמי אית ליה עובד

מחד מקום ערך פלוני עלי ל)[ז] (או אם אמר ערך אותו פלוני עלי) נותן לפי השנים הכתובים בפרשה [ט] שקלים ולפי שנותיו הולכים: **נערכין.** אם אמר ערכי עלי או אם אמר אחר עליו ערך פלוני עלי: **נשים** ועבדים. משלמין לאחר זמן כשנתגרשה האשה או נשתחרר העבד כן פ"ק מי נמי כגון שנתנו להם ע"מ שתין לרב או לבעל רשות ופשילו תין להם [י] נותנין עליהם מיד כדתניא בתוספתא נשים ועבדים נודרים ונידרים אם יש להם זמנין הוה אם אמר לזו [כותבין] עליהם וגובין למחר זמן ועבד מע"ג דגבי מלות יש לו דין אשה לפי ערך זכר הוא נערך לגבי אחרים שמתוך שיש להם ערך כאחר: **טומטום** ואנדרוגינוס נודרין ונידרין. שהרי יש להם דמים ומעריכין את אחרים אם אמרו ערך פלוני עלי נותן ערך אותו פלוני אבל אינו נערכין לגבי אחרים שאין להם ערך אם אמר אחר עליהם ערך פלוני עלי לא אמר כלום שאין להם דמים ואנדרוגינוס בהדיא קתני להו ואי לאתויי חרש שוטה וקטן בהדיא קתני להו אי לאתויי ג)פחות מבן חודש בהדיא קתני להו ואי לאתויי ז)עובד כוכבים בהדיא קתני להו לעולם לאתויי פחות מבן חודש ותני והדר מפרש ס)הכל סומכין לאתויי מאי י)לאתויי יורש ודלא כרבי יהודה כ)הכל ממירין לאתויי מאי ה)לאתויי יורש ודלא כרבי יהודה פ)דתניא יורש סומך יורש מימר ר' יהודה אומר יורש אינו סומך יורש אינו מימר מאי טעמא דרבי יהודה [1] קרבנו ולא קרבן אביו ויליף תחלת הקדש מסוף הקדש מה סוף הקדש יורש אינו סומך אף תחלת הקדש יורש אינו מימר ורבנן [2] המר ימיר לרבות את היורש ויליפינן סוף הקדש מתחלת הקדש מה תחלת הקדש יורש מימר אף סוף הקדש יורש סומך ורבנן האי קרבנו ולא קרבן חבירו לסמיכה לית ליה ואי נמי אית ליה עובד

נשים ועבדים. משלמין לאחר זמן כשנתגרשה האשה או נשתחרר העבד כן פ"ק מי נמי כגון שנתנו להם ע"מ שתין לרב או לבעל רשות ופשילו תין להם [י] נותנין עליהם מיד כדתניא בתוספתא נשים ועבדים נודרים ונידרים אם יש להם זמנין הוה אם אמר לזו [כותבין] עליהם וגובין למחר זמן ועבד מע"ג דגבי מלות יש לו דין אשה לפי ערך זכר הוא נערך לגבי אחרים שמתוך שיש להם ערך כאחר: **טומטום** ואנדרוגינוס נודרין ונידרין. שהרי יש להם דמים ומעריכין את אחרים אם אמרו ערך פלוני עלי נותן ערך אותו פלוני אבל אינו נערכין לגבי אחרים שאין להם ערך אם אמר אחר עליהם ערך פלוני עלי לא אמר כלום שאין להם דמים ואנדרוגינוס בהדיא קתני להו ואי לאתויי חרש שוטה וקטן בהדיא קתני להו אי לאתויי ג)פחות מבן חודש בהדיא קתני להו ואי לאתויי ז)עובד כוכבים בהדיא קתני להו לעולם לאתויי פחות מבן חודש ותני והדר מפרש ס)הכל סומכין לאתויי מאי י)לאתויי יורש ודלא כרבי יהודה כ)הכל ממירין לאתויי מאי ה)לאתויי יורש ודלא כרבי יהודה פ)דתניא יורש סומך יורש מימר ר' יהודה אומר יורש אינו סומך יורש אינו מימר מאי טעמא דרבי יהודה [1] קרבנו ולא קרבן אביו ויליף תחלת הקדש מסוף הקדש מה סוף הקדש יורש אינו סומך אף תחלת הקדש יורש אינו מימר ורבנן [2] המר ימיר לרבות את היורש ויליפינן סוף הקדש מתחלת הקדש מה תחלת הקדש יורש מימר אף סוף הקדש יורש סומך ורבנן האי קרבנו ולא קרבן חבירו לסמיכה לית ליה ואי נמי אית ליה עובד

שמין אינו לדמים ונודרין את אחרים אבל לא נידרין לשון שוה כלום: **כל** ששינו בדמים [כה] **נערכין** בו'. לאו דווקא דהא מיכא דיקלא ומרעא אינא כל אדם שימנו בדמים קאמר: **קרבנו.** גבי סמיכה כתיבי תלתא קרבנו ולא קרבן ולא קרבן חבירו לסמיכה לית ליה ואי נמי אית ליה עובד [כו] ת"ל **תחלת** הקדש. תמורה שהיא מתחלת הקדישה של בהמה זו סוף הקדש סמיכה שהוא סומך לשחיטה ל"ה ומשלמין לאחר זמן כשנתגרשה האשה או נשתחרר העבד: **וטומטום ואנדרוגינוס נודרין ונידרים.** שהרי יש להם דמים: **מעריכין.** את אחרים אם אמרו ערך פלוני עלי נותנין ערך אותו פלוני: **אבל לא נערכין.** אם אמר ערכי עלי או אם אמר אחר עליהם ערך פלוני עלי לא אמר כלום שאין להם ערך שזכר ונקבה לאמורין בפרשה: **גמ'** **מופלא שמוך לשים.** בן י"ג שנה ויום אחד שהוא שמוך לשים ואינו שים [ד] **עד שיביא שתי שערות.** ומופלא קרי ליה על שם שהוקדן אותו אם יודע להפלות ולפרש לשם מי נדר ולשם הקדיש כדקתני בפ' יוצא דופן במסכת נדה (דף מה.): **נערכין לאתויי מאי.** כלומר הכל דקאי נמי מנערכין דלכולה מתני' קאי הכל [ה] **להנערכין לאתויי מאי: נדר בערך** [ו] **וכו'.** (נפשות משמע) שיתקע ערכין לדמים ומנוול ומוכה שאין שוין בדמים ונודרין את אחרים אבל לא נידרין לשון שוה כלום: **נפשות.** משמע כל שהוא נפש [ז]: כולהו הכי קתני דמייתי תיובתא הני להו ממתניתין דהכל: **הני ואחד מפרש.** והוא הדין נמי מני למנקט חד מהכי אלא חד מתרתי תלת נקט. ל"ג להכי נקט הכי משום דפליגי רבנן ור"מ בהאי פירקא (לקמן דף ה.) המעריך פחות מבן חודש יודע שאין ערך נותן דמיו אלא שאין ערך לפחות מבן חודש ומגיל ומלמד לשם דמים וחכ"פ לא אמר כלום ולהכי אמרינן [ח] **פרישה** שמעה מינה יתיבי אמתניתין דתרי תלת ואמרינן [ולא] **אתויי מאי.** [כלומר] אי לאיתויי מופלא הא שמענן ליה מהכל דנערכין אלא לא איצטריך הכל לנודר אלא משום הכל דנידרין דהכל משמע אכולה בין אנערכין בין אנודרין בין אגידרין: **[אלא] לאיתויי פחות מבן חדש.** דנידר ואע"ג דקתני לה בהדיא במתניתין תני והדר מפרש (בגמרא) דמהכל מיתי ליה ואי אמרת מאי שנא ג) דמהאי דקאמר תני והדר מפרש [הכי נמי מצי למימר בין אטומטום בין אחרש בין אנדרי תני והדר מפרש] ר"ל אין הכי נמי אלא אגב דבן חדש כתיב באורייתא קא מרבי לפחות מבן חדש אע"ג דאינו נערך ולא מנדר נידר: **הכל טומטין.** קא בעי למידרש השתא כולהו הכל לריבויא: **יורש שומך ומיטר.** שאם הקדיש אביו זכה ומת קודם שפמך עליו יורש שומך על קרבן אביו: [ויורש יכול להמיר קרבן אביו: **קרבנו.** וספך ידו על קרבנו ולא על ראש קרבן אביו: **וליף תחלת הקדש.** דהיינו תמורה דקא משוי לה השתא להא תמורה כהקדש: **מכוף הקדש.** היינו סמיכה דתכף לה שחיטה ומיכלייא הקדש וכי היכי דסמיכה ממעט יורש הכי נמי מתמורה]: **המר יניר.** [המר] רבויא הוא דסגי למימר אם ימיר [וילפי סוף הקדש מתחלת הקדש ילפי סמיכה מתמורה: **קרבנו ולא קרבן עובד כוכבים** בו]. דתלתא קרבנו כתיבי בסמיכה גבי שלמים קרבנו ולא קרבן עובד כוכבים דאין קרבן עובד כוכבים טעון סמיכה קרבנו ולא קרבן חברו דאין אדם סומך על קרבן שאינו שלו קרבנו לרבות כל בעלי קרבן לסמיכה: ג)ולר' יהודה הכי לא לאתויי אשה] **לרבות כל בעלי קרבן לסמיכה.** שאם יש שנים או שלשה חברים בקרבן כולם סומכין עליו:

ומנוול (שו"מ), **כה)** כדמים ישנו בערכין כו' (שו"מ). **כו)** קרבנו והוי כאלו כתיב על ראש קרבנו ק"ל (שו"מ), **כז)** חילול, **כח)** ות"ת אמאי איצטריך למעוטי בפרק שתי מדות ולא יד שלוחו תיפוק ליה מקרבנו ולא קרבן חבירו וי"ל דהוה אמינא דשלוחו של אדם כמותו ולא מקרי קרבן חבירו ות"ת ולסכתוב ידו למעוטי שלוחו וכ"ש חבירו וש לומר לפי' דמשלמין את הראשון (שו"מ), **כט)** שנתרצתה בשחוטין (שו"מ),

א א מיי' פ"ג מהלכות ערכין הלכה טו:
ב ב מיי' שם שם הלכה ז:
ג ג מיי' שם שם הלכה ח:
ד ד מיי' שם הלכה ו:
ה ה מיי' שם הל' טו:
ו ו מיי' שם הלכה ח:
ז ז מיי' פ"ג מהלכות מעשה קרבנות הל' ט:
ח ח מיי' פ"ל מהלכות תמורה הלכה ס:
ט ט מיי' פ"ג מהלכות מעשה קרבנות הל' ט:

מוסף רש"י

הכל מעריכין. תוכח מעריכין עליהם, שאם אמר ערכי עלי או ערך פלוני עלי נלכו קיים (חולין ב.). **לאתויי מופלא סמוך לאיש.** קטן יוכיח להפלות ולפרש לשם מי מקדשין, ואם סמוך לפרקו הוא, כגון בן י"ג שנה ויום אחד, דכיון קיימין תע"פ שעדיין קטן הוא עד י"ג שנה ויום אחד מייב ליתן כפי שניו של ערך והדמים מגוזל ומוכה שחין. **לאתויי מנוול ומוכה שחין.** הכל נערכין, יש להם ערך ואפילו מוכה שחין שהוא כלום ליתקר בשוק יש לו ערך הכתוב בפרשה, ואם אמר על עצמו ערכי עלי או אמר על אחר ערך מוכה שחין זה עלי, לא תאמרינן הואיל ודמיהם אין שוין לו ערך נמי אין לו (שו"מ). **נפשות** כל דהו. דהכי משמע בערכך נפשות, כל נפשות יכולות להערין (ויקרא ד). **לאתויי פחות מבן חודש.** הכל נידרים, כל אדם הסוה כלום יש לו דמים, ואם אמר דמי עלי או אמר על אחר דמי פלוני עלי נותן לפי אדם שהוא ממכר בשוק, ואפילו הוא הגידל זה פחות מבן חדש ואמר דמי תינוק זה עלי יתן ואע"פ שאין פחות מבן חדש יודע שאין ערכו עליו פעוט מכלום, שלא נתנה בו תורה ערך, דכתיב (ויקרא כז) ואם מבן חדש ועד בן חמש שנים, דמים מיבעי ליה לפי שהוא שוה, ואם אמר בתורת דמים נותן דמי (חולין ב.). **הכל** ממירין. בהמת תולין זו תמת זו של הקדש (תמורה ב.). **לאתויי יורש.** שהמיר בקדני שהפרישם מבני ביתו לשמתן לעולה, דכיון שהמירם תע"פ שעדיין קטן הוא עד י"ג שנה ויום אחד (שם) ואע"ג דקטן הוא זה הטוען שמיר ליתן כפי שניו של ערך והדמים לאחר מיתה, שהרי במתניתין תרי זמני דלא תימא הא דקתני בסיפא נידר ר' מאיר היא ולא רבנן להכי סתמה כרישא (שו"מ), **ז)** מפי מורי ז"ל. ס"ל ש"מ, **ח)** דגבי (ציר"ש), **ט)** עליו וע"כ לרבות אתא דאי למעוטי לישתוק מיניה וממילא ידעינן דאינן סומכין כמו שאין שותפין ממיירין. כרש"י כ"י (שו"מ), **י)** ס"ל מה"ד הכל הס"ל (שו"מ), **יא)** ס"ל מה"ד הכל מעריכין, **יב)** כדפ"ל נדר, **יג)** עלי נותן ערך אותו פלוני לפי הסניס (שו"מ), **יד)** כרש"י מ"ו, **טו)** ס"ל ערכין, **טז)** ס"ל כותבין (ציר"ש), **יז)** כדפ"ל נותנין, **יח)** לתרש"י מדקתני נידרין והל (שו"מ), **יט)** כולו אלמא דאין לו דמים כתרש (שו"מ), **כ)** הכל בנערכין לאתויי מאי (שו"מ), **כא)** ס"ל דסתם בתר הכי מתקיימן ליה כשלו לו מדשיו לרשב"ג דאמר כל וכו', **כב)** סתם בפ' יוצא דופן לרשב"ג (שו"מ), **כג)** לומיס

שינויי נוסחאות

א) מוכיין. ס"ל קרבן (ש"מ), **ב)** בפרשת נדרים (ויקרא כז) סס"ד אמ"כ ד"ה מעריכין וכו' והשתא שייך לקמן (צ"ק), **ג)** ס"ל דמי פלוני עלי ושמין אותו כעבד הנמכר בשוק (ש"ה), **ד)** מיש אלא עד י"ג שנה [פיפות שיניע שתי שערות ממקן] (ש"מ), **ה)** נדפו"ר בנערכין, **ו)** ותפ כתיב ניתן בשלמים בפרשה [ט] שקלים כהסומנים בפרשה ולפי שנותיו הולכים. אם אמר ערכי עלי או אם אמר אחר עליו ערך פלוני עלי [עיין] ערך פלוני עלי: **נשים** ועבדים. משלמין לאחר זמן כשנתגרשה האשה או נשתחרר העבד כן פ"ק מי נמי כגון שנתנו להם ע"מ שתין לרב או לבעל רשות ופשילו תין להם [י] נותנין עליהם מיד כדתניא בתוספתא נשים ועבדים נודרים ונידרים אם יש להם זמנין הוה אם אמר לזו [כותבין] עליהם וגובין למחר זמן ועבד מע"ג דגבי מלות יש לו דין אשה לפי ערך זכר הוא נערך לגבי אחרים שמתוך שיש להם ערך כאחר: **טומטום** ואנדרוגינוס נודרין ונידרין. שהרי יש להם דמים ומעריכין את אחרים אם אמרו ערך פלוני עלי נותן ערך אותו פלוני אבל אינו נערכין לגבי אחרים שאין להם ערך אם אמר אחר עליהם ערך פלוני עלי לא אמר כלום שאין להם דמים ואנדרוגינוס בהדיא קתני להו ואי לאתויי חרש שוטה וקטן בהדיא קתני להו אי לאתויי ג)פחות מבן חודש בהדיא קתני להו ואי לאתויי ז)עובד כוכבים בהדיא קתני להו לעולם לאתויי פחות מבן חודש ותני והדר מפרש ס)הכל סומכין לאתויי מאי י)לאתויי יורש ודלא כרבי יהודה כ)הכל ממירין לאתויי מאי ה)לאתויי יורש ודלא כרבי יהודה פ)דתניא יורש סומך יורש מימר ר' יהודה אומר יורש אינו סומך יורש אינו מימר מאי טעמא דרבי יהודה [1] קרבנו ולא קרבן אביו ויליף תחלת הקדש מסוף הקדש מה סוף הקדש יורש אינו סומך אף תחלת הקדש יורש אינו מימר ורבנן [2] המר ימיר לרבות את היורש ויליפינן סוף הקדש מתחלת הקדש מה תחלת הקדש יורש מימר אף סוף הקדש יורש סומך ורבנן האי קרבנו ולא קרבן חבירו לסמיכה לית ליה ואי נמי אית ליה עובד

לר' שמעון ג"ג לאמר כל שלא נתרצתה **נדר בערכך נפשות.** משמע לתיתקים ערכין לדמים [כד] מנוול ומוכה שחין וכן מוקמינן התם [כג]